

Kuopion kasteista

Julkisuudessa on virinnyt keskustelu “Suomen Luther-säätiön kastetoiminnasta”. Median sanankäytöllä on piirretty kuva tarkkaan harkitusta ja laaja-alaisesta uudesta toimintamuodosta Kuopion seudulla. Ympäri maan toimittajat ovat soitelleen Luther-säätiön pastoreille ja tiedustelleet, aikooko Luther-säätiö “aloittaa kastetoiminnan” myös heidän kotiseudullaan. Kaikki tämä on tehnyt asiasta paljon suuremman, kuin se onkaan. Luther-säätiöllä ei tietystikään ole mitään erityistä omaa “kastetoimintaa”, joka yhtäkkiä olisi aloitettu ja aiottaisiin ulottaa kattamaan koko maan. Luterilaisen pastorin olennainen tehtävä on saarnata ja opettaa sekä kastaa ja jakaa ehtoollista. Kautta aikain pastorit on kutsuttu ja asetettu toimittamaan juuri näitä kolmea asiaa. Siellä, missä on seurakunta ja paimen, siellä myös vietetään jumalanpalvelusta, kastetaan ja opetetaan, maailman loppuun asti: *”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.”* (Matteus 28:18–20)

Luther-säätiö ei ole keksinyt uutta toimintamuotoa eikä ottanut käyttöön omaa kastetta, vaan jatkaa sitä vanhaa ohjelmaa, jota Kirkko on aina noudattanut. Pietarin jumalanpalvelusyhteisön messussa käyvät vanhemmat ovat pyytäneet tutuksi tullutta pappia kastamaan lapsensa ja pappi on kastanut. Tämän ihmeellisemmästä “uutuudesta” tai “toiminnasta” ei ole kysymys. Mistä sitten johtuu näiden muutaman kasteen saama suuri painoarvo?

1. Kysymys kirkosta on epäselvä kirkossa

”Edelleen seurakuntamme opettavat, että yksi, pyhä kirkko on pysyvä ikuisesti. Kirkko on pyhien yhteisö, jossa evankeliumi puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein toimitetaan. Kirkon todelliseen ykseyteen riittää yksimielisyys evankeliumin opista ja sakramenttien toimittamisesta.” (CA VII) Piispat Paarma, Peura ja Riekkinen ovat rientäneet syyttämään Luther-säätiötä “kirkkoa hajottavasta toiminnasta”. Piispojen mukaan kirkkoa ja sen yhteyttä tuhoaa se, että Suomen ev.lut. kirkon paimenta vaille jätettyjen jäsenten sielunhoitajikseen kutsumat ja palkkaamat Luther-säätiön papit saarnaavat yhteisöissään Kristuksen evankeliumia, jakavat Herran pyhää ehtoollista Kristuksen asetuksen mukaisesti ja kastavat Herramme lähetyksensä mukaisesti ihmisiä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen vedellä. Suomen ev.lut. kirkon tunnustuksen mukaan nämä asiat ovat kuitenkin jotain aivan muuta kuin kirkon ja sen yhteyden *hajottamista*. Juuri näillä *armonvälineillä Kristus rakentaa kirkkoa* Luther-säätiönkin pastoreiden työn kautta.

Käsitteenmäärittelyä

Kun kuulet tai luet kirkonmiehen suusta sanan “kirkko”, muista AINA kysyä, puhutaanko tässä Suomi -nimisessä valtiossa vaikuttavasta Suomen evankeliluterilainen

kirkko -nimisestä uskonnollisesta yhdyskunnasta, vai Kirkosta siinä merkityksessä, missä yllä siteerattu Augsburgin tunnustus puhuu kirkosta. Suomen ev.lut. kirkko on osa Kristuksen kirkkoa sikäli, kuin kirkon tuntomerkit – puhdas evankeliumin julistus ja Kristuksen asetuksen mukaisesti hoidetut sakramentit saavat sen keskuudessa vaikuttaa. Kun kirkosta puhutaan Augsburgin tunnustuksen merkityksessä, on selvää, että myös piispat voivat iloita jokaisesta saarnasta, kasteesta ja ehtoollisesta, jolla Suomen ev.lut kirkkoa RAKENNETAAN Kristuksen kirkon osallisuudessa. Jos sen sijaan unohdutaan puhumaan pelkästään Suomen ev.lut. kirkko -nimisestä uskonnollisesta yhdyskunnasta ja sen sisäisistä pelisäännöistä ja valtasuhteista, perustavat Kirkon teologiset rakennusaineet näyttäytyvät pelkästään juridisina ja valtapoliittisina ongelmina.

Se, että osa Luther-säätiön pastoreista on vihitty virkaansa Ruotsin Lähetysshiippakunnassa (Missionsprovinssens) ei muuta sitä tosiasiaa, että Suomen ev.lut. kirkon jäsenten muodostamat jumalanpalvelusyhteisöt ovat kutsuneet heidät palvelukseensa tämän kirkkomme tunnustuksen periaatteen mukaisesti: *”Milloin siis varsinaisia piispoista tulee evankeliumin vihollisia tai kun he kieltäytyvät vihkimästä pappeja, seurakunnat säilyttävät silti oikeutensa. Sen vuoksi on välttämätöntä, että seurakunta säilyttää oikeuden kutsua, valita ja vihkiä viran hoitajia.”* (TK, 293) On ymmärrettävää, että tuomiokapitulien ja piispainkokousten korkeudesta Lähetysshiippakunnan pastoreiden viranhoito näyttäytyy uhitteluna ja valtaseman haastamisena – ovathan nämä pastorit Suomen ev.lut. kirkon piispojen “kaitsennan” ulottumattomissa. Kentältä, itse jumalanpalvelusyhteisössä tehtävän työn ja pastorin kutsuneen yhteisön näkökulmasta on kysymys kuitenkin kaikesta muusta kuin uhittelusta: tavallisesta luterilaisesta uskosta ja elämästä, kastamisesta ja opettamisesta Herramme käskyn mukaisesti. Tahdomme toimia Suomen ev.lut. kirkon sisällä ja yhteydessä siksi, että meidät on tähän kirkkoon ja sen uskoon kastettu, ja näemme, että kirkkomme tarvitsee Raamattuun ja luterilaiseen tunnustukseen pitäytyviä jäseniään.

Enemmistö - vähemmistö

Suomen Luther-säätiön jumalanpalvelusyhteisöt ja yleensäkin raamatullis-tunnustuksellinen herätysliikeväki muodostaa Suomen ev.lut. kansankirkon jäsenistöstä suhteellisen pienen vähemmistön. Enemmistö-vähemmistö -asetelma on yksinkertaista esittää niin, että näiden pienten vähemmistöjen jäsenet ovat niitä, jotka rikkovat enemmistön rauhaa ja aiheuttavat ongelmia. Sosiologiassa mielessä näin varmaan voidaankin sanoa. Raamatun ja tunnustuksen valossa rauhan ja yhteyden rikkojia ovat kuitenkin aina ne, jotka poikkeavat Kristillisen uskon ja elämän läpi aikojen jatkuvasta apostolisesta enemmistöstä ja tuovat opillisia uutuuksia kirkkoon: *”Ainoastaan pyydetään sitä, että [piispat] sallisivat evankeliumia opettaa puhtaasti ja lieventäisivät muutamia harvoja käskyjä, joita ei voi noudattaa syntiä tekemättä. Jolleivät he tee tätä, katsokoot itse, kuinka he Jumalan tuomiolla tekevät tiliä siitä, että he tällä itsepintaisuudellaan antavat aiheen kirkon hajaannukseen.”* (CA XXVIII)

2. Kysymys kasteen sisällöstä on epäselvä kirkossa

Mediassa käytyä keskustelua on vahvasti leimannut yksi kristillisen kasteen ulottuvuuksista: paikallisseurakunnan jäseneksi liittäminen. Sanomalehti Kalevan 11.1. artikkelissa Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin lainoppinut asessori Osmo Rahja kertoo, mistä kasteessa on kysymys: *"Nythän meidän kirkkoomme voi liittyä muitakin eri-ikäisiä ihmisiä eri toimenpiteillä, mutta nimenomaan tällä lapsikasteella, jolla lapsi otetaan meidän kirkkoamme jäseneksi, on juridinen ja sillä on kaikkein tärkein merkitys. Siinä sivussa hänelle annetaan myös nimi, mutta se on sivuseikka."* Lausetta ei ole varmastikaan tarkoitettu tyhjentäväksi dogmaattiseksi määritelmäksi kasteesta, mutta jos se jää tässä yhteydessä ainoaksi julkisuudessa esitetyksi käsitykseksi kasteen merkityksestä on tämä hyvin huolestuttavaa. Lakimiesasessori antaa ymmärtää, että kasteessa tapahtuu kaksi asiaa: nimen antaminen ja juridinen paikallisseurakunnan jäseneksi liittäminen, joista jälkimmäinen on kasteen varsinainen olemus, esse. Näin juridikka on julkisuudessa kirkkomme korkean virkamiehen kannanotossa täysin syrjäyttäneet teologian.

Mikä on kasteen olemus?

Kyllä kasteen yhteydessä usein annetaan nimi, vaikka nimen antavat lapsen vanhemmat, ei kastepappi. Kyllä kasteeseen "portin sakramenttina" liittyy myös paikallisseurakunnan jäseneksi ottaminen. Rahja ei kommentissaan kuitenkaan sanallakaan mainitse sitä hengellistä, kasteen varsinaista vaikutusta ja olemusta, josta kirkkomme tunnustus pyhän Raamatun valaisemana puhuu:

"Kasteesta seurakuntamme opettavat, että se on välttämätön pelastukseen ja että Jumalan armo annetaan kasteen välityksellä. Lapset tulee kastaa, jotta heidät kasteen kautta annettaisiin Jumalan huomaan ja näin otettaisiin Jumalan armoon." (CA IX)

"Kaste vaikuttaa syntien anteeksiannon, vapauttaa kuoleman ja Perkeleen vallasta sekä antaa iankaikkisen autuuden kaikille, jotka uskovat Jumalan sanat ja lupaukset niin kuin ne kuuluvat." (Vähä Katekismus)

Tämä kasteen teologinen sisältö on se varsinainen syy, jonka tähden ihmisiä, sekä lapsia että aikuisia, luterilaisessa kirkossa kastetaan. Niin Suomen ev.lut. kirkon kuin Lähetyshiippakunnankin pastorit liittävät kastettavan ihmisen näiden Jumalan lahjojen – Syntien anteeksiantamuksen, vapauden kuolemasta ja Perkeleestä sekä iankaikkisen autuuden – osallisuuteen. Kirkon edustajat ovatkin suoraan myöntäneet, että myös Lähetyshiippakunnan pastoreiden kaste on pätevä kristillinen kaste eikä sitä tarvitse uusia tai vahvistaa myöhemmin.

Kuten sanottua, kaste on portin sakramentti. Kasteen kautta käydään Jumalan lahjojen osallisuuteen ja Jumalan perhevään yhteyteen, Kristuksen kirkon jäseneksi. Kristuksen maailmanlaajaan kirkkoon kuuluvat tunnustuksemme mukaan kaikki *"pyhät uskovaiset ja ne karitsat, jotka kuulevat paimenensa äänen"* (TK, 278). Tämä maailmanlaaja kirkko tulee lihaksi, konkretisoituu jumalanpalvelusta viettävässä paikallisseurakunnassa, jolla on seurakunnan tuntomerkit, puhdas evankeliumin julistus ja

Kristuksen asetuksen mukaisesti toimitetut sakramentit. Kastettava liitetään Kristuksen maailmanlaajaan kirkkoon liittämällä hänet jonkin konkreettisen seurakunnan yhteyteen.

Luther-säätiön yhteisöjä kutsutaan jumalanpalvelusyhteisöiksi, ei seurakunniksi, vaikka niiden toiminnassa keskeisiltä osin toteutuvatkin paikallisseurakunnan tuntomerkit. Nimityksellä halutaan alleviivata sitä, että Luther-säätiö ei ole oma kirkkokuntansa. Tämän tähden ketään ei kasteta Luther-säätiöön, vaan Suomen ev.lut. kirkkoon. Seurakuntalaisten jäsenyyden kautta ja yhteisen tunnustuksen kautta yhteisömmme ovat osa Suomen ev.lut. kirkkoa ja toimivat sen yhteydessä, vaikka kirkon johto ei sitä tunnustaisikaan. Monille Suomen ev.lut. kirkon jäsenille Luther-säätiön jumalanpalvelusyhteisö on se konkreettinen yhteys, jossa Kristuksen maailmanlaaja kirkko piirtyy esiin jumalanpalvelusta viettävänä seurakuntana. Yhteisöjen jäsenet ovat pääsääntöisesti Suomen ev.lut. kirkon jäseniä, ja vaikka he omassa paikallisseurakunnassaan ovat jääneet jumalanpalvelusyhteyttä ja sielunhoitoa vaille, ovat he kuitenkin tahtoneet pysyä sen kirkon jäseninä, johon heidät on kastettu, ja jolla edelleen on periaatteessa oikea luterilainen tunnustus. Ne Luther-säätiön pastorit, jotka ovat Suomen ev.lut. kirkon vihkipiiristä, kastavat siis luonnollisesti lapset Suomen ev.lut. kirkon jäseniksi.

Lähetyshiippakunnan pastoreilla ei kuitenkaan ole virkamiesoikeutta liittää kastamiaan lapsia suoraan Suomen ev.lut. kirkon paikallisseurakunnan jäseneksi. Minkä kirkon jäseniksi he sitten kastavat? Missä kohden "sana tulee lihaksi" näissä kasteissa? Samaa kysymystä voimme pohtia hieman toisesta näkökulmasta myös seuraavanlaisessa kuvitteellisessa, mutta hyvin tavanomaisessa tilanteessa: *Suomen ev.lut. kirkon pastori kastaa vauvan tämän isovanhempien mökillä Kustavissa. Kasteen toimittaa vanhempien opiskelupaikkakunnalta, Tampereelta, kotoisin oleva opiskelijapastori (vanhemmat kun opiskelivat siellä). Lapsi liitetään sitten Espoonlahden seurakunnan jäseneksi, koska perheen isä työskentelee Nokialla, ja perhe asuu Espoossa. Kirkossa perhe käy jouluaattona lapsen äidin kotikirkossa Juankoskella ja juhannuksena Kustavissa. Missä piirtyy esiin se konkreettinen, jumalanpalvelusta viettävä seurakunta, jonka yhteyteen vauva kastettiin – varsinkin, kun lapsi muutaman ensimmäisen elinvuotensa aikana jätetään kahdella vuotuisella kirkkomatkalla isovanhempien hoitoon?*

Lähetyshiippakunnan pastorin toimittama kaste liittää kastetun Kristuksen Kirkon yhteyteen ja paikallisen jumalanpalvelusyhteisön jäseneksi siinä toivossa, että uusi kristitty, joka kelpaa Jeesuselle, hyväksytään myös Suomen ev.lut. kirkon jäseneksi. Käytännössä asia näyttääkin Kuopion kasteiden osalta ratkenneen juuri tämän toivon mukaisesti. Suomen ev.lut. kirkko on ottanut jäsenikseen nämä kastetut kirkon jäsenten lapset.